

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 290/2017-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. apríla 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou Mgr. Andreou Legényovou, Komenského 3, Veľký Krtíš, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 203/2016 z 19. januára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. apríla 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie základného práva uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 203/2016 z 19. januára 2017.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C/397/2015, v ktorom sa ako žalobca domáhal ochrany osobnosti proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Porušenie svojich ústavou garantovaných práv videl sťažovateľ v nevysporiadaní sa všeobecných súdov s jeho námietkou miestnej nepríslušnosti vznesenou 12. októbra 2015, v dôsledku čoho mu bolo odňaté právo na zákonného sudcu. Namietal tiež nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom, Krajským súdom v Banskej Bystrici, ako aj Najvyšším súdom Slovenskej republiky pri rozhodovaní o jeho povinnosti zaplatiť súdny poplatok zo žaloby. Sťažovateľ uviedol: *„Okresný súd vo Veľkom Krtíši výzvou č.k. 10C/397/2015 zo dňa 6.10.2015 vyzval sťažovateľa k úhrade súdneho poplatku vo výške 1213,20 Eur. Sťažovateľ podal proti tejto výzve 12.10.2015 podanie označené ako sťažnosť proti rozhodnutiu o vyrubení súdneho poplatku, ktoré je potrebné podľa obsahu považovať za odvolanie proti tomuto rozhodnutiu. Súd sa týmto podaním vôbec nezaoberal a to napriek tomu, že popri odvolaní obsahovalo aj námietku miestnej súdnej príslušnosti. Prvostupňový súd následne vydal uznesenie č. k. 10C/397/2015- 31 dňa 19.10.2015, ktorým konanie zastavil. Sťažovateľ proti tomuto uzneseniu prvostupňového súdu podal odvolanie. O odvolaní rozhodoval ako odvolací súd Krajský súd Banská Bystrica, ktorý uznesením č.k. 13Co/949/2015-48 zo dňa 30.03.2016 uznesenie prvostupňového súdu potvrdil. Druhostupňový súd sa rovnako nevysporiadal s podaním sťažovateľa zo dňa 12.10.2015 v odôvodnení uznesenia, hoci v odvolaní voči rozhodnutiu prvostupňového súdu bola táto skutočnosť namietaná... Sťažovateľ preto podal proti uzneseniu druhostupňového súdu dovolanie. V dovolacom konaní sa rovnako ani Najvyšší súd SR nevysporiadal s podaním sťažovateľa zo dňa 12.10.2015 a rozhodol uznesením č.k. 8Cdo/203/2016 zo dňa 19.januára 2017 o odmietnutí dovolania sťažovateľa. Sťažovateľ sa preto domnieva, že vo veci rozhodovali miestne nepríslušný prvostupňový súd a druhostupňový súd, čím mu bolo odňaté právo na zákonného sudcu a došlo k zásahu do jeho práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl.46 ods. 1 Ústavy SR.*

Sťažovateľ sa tiež domnieva, že jednak rozhodnutie Okresného súdu Veľký Krtíš, rozhodnutie Krajského súdu Banská Bystrica a tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu SR vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci, nakoľko podľa zákona o súdnych poplatkoch č. 71/1992 Zb. v znení účinnom v čase rozhodovania o vyrubení súdneho poplatku bol v zmysle § 4 ods. 3 tohto zákona oslobodený sťažovateľ od platenia súdneho poplatku v celom rozsahu, nakoľko mu bola priznaná bezplatná právna pomoc podľa osobitného predpisu. Podľa rozhodnutia Centra právnej pomoci bola sťažovateľovi priznaná právna pomoc v plnom rozsahu a preto ak by aj súdy aplikovali ustanovenie vtedy účinného §138 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, na ktoré odvolací aj dovolací súd poukazovali museli by rozhodnúť o oslobodení od súdneho poplatku v celom rozsahu... Sťažovateľ sa preto dôvodne domnieva, že týmto postupom všeobecných súdov došlo k porušeniu sťažovateľovho práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl.46 ods.1 Ústavy SR.

Najvyšší súd SR uznesením č.k. 8Cdo/203/2016 zo dňa 19.januára 2017 odmietol dovolanie sťažovateľa z dôvodu, že bolo podané proti rozhodnutiu druhostupňového súdu, pri ktorom vtedy účinný zákon dovolanie nepripúšťal. S týmto tvrdením sa sťažovateľ nestotožňuje, pretože podľa §237 ods. 1 písm. f) a g) vtedy účinného Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, alebo ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vzhľadom k vyššie spomenutým nesprávnym procesným postupom všeobecných súdov, ktoré spôsobili zmätočnosť celého konania, má sťažovateľ za to, že boli a zároveň sú na jeho strane dané dovolacie dôvody §237 ods. 1 písm. f) a g) vtedy účinného Občianskeho súdneho poriadku... týmto postupom Najvyššieho súdu došlo k porušeniu sťažovateľovho práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl.46 ods. 1 Ústavy SR a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 os. 2 Ústavy SR...“

3. Za neodôvodnené považoval sťažovateľ prietahy vzniknuté v doterajšom priebehu konania, čím došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľ žiadal priznať aj primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 €, čo bližšie nezdôvodnil.

4. Po citácii príslušných článkov ústavy a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) navrhol sťažovateľ prijať sťažnosť na ďalšie konanie a vydať nález v tomto znení:

„Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 8Cdo/203/2016 porušil právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl.46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov zaručených v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR č.k. 8Cdo/203/2016 zo dňa 19.januára 2017 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000 Eur, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej Republiky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Najvyšší súd Slovenskej Republiky je povinný uhradiť na účet právnej zástupkyňi sťažovateľa advokátky Mgr. Andrey Legényovej v [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastupovania vo výške 312,34 Eur /2 úkony po 147,33 Eur, 2x náhrada hotových výdavkov vo výške 8,84 Eur/ všetko do 15 dní od doručenia rozhodnutia.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona zákon o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

9. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 203/2016 z 19. januára 2017.

10. Podstata vznesených námietok spočíva v nespokojnosti sťažovateľa s výkladom a aplikáciou § 237 ods. 1 písm. f) a g) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) najvyšším súdom a výkladom a aplikáciou zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) okresným súdom a krajským súdom, čím malo dôjsť k porušeniu jeho práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

11. Namietaným uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 13 Co/949/2015 z 30. marca 2016 odmietnuté a žalovanej bol priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Z relevantnej časti odôvodnenia

napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že dovolanie sťažovateľa smerovalo proti potvrdzujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu, teda uzneseniu, proti ktorému dovolanie nebolo podľa § 239 ods. 1 a 2 OSP účinného do 30. júna 2016 prípustné. Prípustnosť dovolania nevyvodil najvyšší súd ani z § 237 ods. 1 v spojení s § 242 ods. 1 druhou vetou OSP. Konštatoval, že postupom súdu prvej inštancie, t. j. zastavením konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, pretože súd prvej inštancie správne konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku určeného v správnej výške. Po citácii § 4 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch a § 138 ods. 4 OSP najvyšší súd poukázal na priznanie bezplatnej právnej pomoci sťažovateľovi v rozsahu 80 %, čo predstavuje jeho 20 % spoluúčasť na trovách právneho zastúpenia, a teda aj na poplatkovej povinnosti.

12. Ústavný súd konštatuje, že právny záver najvyššieho súdu vo vzťahu k prípustnosti dovolania nevybočuje z logiky výkladu dotknutých právnych predpisov, teda ich interpretácia a aplikácia bola realizovaná ústavne súladným spôsobom. Najvyšší súd v okolnostiach danej veci dostatočným spôsobom reagoval na sťažovateľom vznesené námietky, na prerokovaný prípad aplikoval relevantné procesnoprávne ustanovenia a svoje rozhodnutie v zmysle § 157 ods. 2 OSP náležite a presvedčivo odôvodnil. Jeho závery v žiadnom prípade nemožno považovať za z ústavnoprávneho hľadiska arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené. Z obsahu uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva, že by predmetom dovolania sťažovateľa bola aj námietka miestnej nepríslušnosti okresného súdu a krajského súdu, preto najvyšší súd nebol povinný sa touto otázkou zaoberať.

13. Stabilná judikatúra ústavného súdu (II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

14. Ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania s výnimkou prípadov uvedených v tomto zákone, o ktorý prípad v prejednávanej veci nejde. V odôvodnení sťažnosti sťažovateľ v súvislosti s miestnou

nepríslušnosťou okresného súdu a krajského súdu namietal porušenie svojho práva na zákonného sudcu. Základné právo, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, je zaručené čl. 48 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi; príslušnosť súdu ustanoví zákon. Sťažovateľ však v petite sťažnosti porušenie základného práva v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy nenamietal (namietal len porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy), preto sa ústavný súd otázkou zákonného sudcu nezaoberal.

15. Porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručenú čl. 46 ods. 1 ústavy namietal sťažovateľ aj vo vzťahu k aplikácii zákona o súdnych poplatkoch a Občianskeho súdneho poriadku.

16. Podľa § 4 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch od poplatku je oslobodený aj ten, komu bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa osobitného predpisu.

17. Podľa § 138 ods. 4 OSP ak bol účastníkovi priznaný nárok na právnu pomoc podľa osobitného predpisu, takéto rozhodnutie má účinky oslobodenia od súdnych poplatkov v rozsahu, v ktorom mu bola právna pomoc priznaná.

18. Podľa zistení ústavného súdu sa najvyšší súd v namietanom uznesení dotkol citovaných ustanovení v spojitosti s posúdením prípustnosti dovolania pre odňatie možnosti konať pred súdom [§ 237 ods. 1 písm. f) OSP], keď konštatoval, že *„súd prvej inštancie správne konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku, určeného v správnej výške... Nie je sporné, že žalobcovi bola rozhodnutím Centra právnej pomoci z 11. septembra 2014 sp. zn. 2N 9886/2014-KaZH priznaná právna pomoc v rozsahu 80 %, keďže jeho finančná spoluúčasť na celkových trovách právneho zastúpenia bola určená v rozsahu 20 %. Tento rozsah je v zmysle citovaného ustanovenia § 138 ods. 4 O.s.p. aj podstatný pre rozsah žalobcovho oslobodenia od súdneho poplatku v danej veci tak, ako správne konštatovali sudy nižšej inštancie.“*. Správnosť právneho posúdenia veci aplikáciou § 138 ods. 4 OSP krajským súdom však najvyšší súd nepodrobil dôslednému prieskumu práve pre neprípustnosť dovolania. K takémuto prieskumu nemohol pristúpiť ani ústavný súd, keďže sťažovateľ namietal porušenie svojho práva na súdnu a inú právnu ochranu uznesením

najvyššieho súdu a nie uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené prvostupňové rozhodnutie a bol vyslovený právny záver, s ktorým sa sťažovateľ nestotožnil.

19. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

20. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

21. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedeného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu základného práva nečinnosťou tohto orgánu nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

22. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské

práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

23. Sťažovateľ v sťažnosti označil za porušovateľa svojich práv aj vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy najvyšší súd. Z pripojeného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že o dovolaní sťažovateľa bolo rozhodnuté 19. januára 2017 pred podaním ústavnej sťažnosti, teda najvyšší súd vykonal všetky úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa a nemohol už ovplyvniť priebeh tohto konania, prípadne priet'ahy v ňom. V dôsledku uvedeného nemohol už najvyšší súd ani porušovať jeho základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

24. Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

25. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2017